

УДК 338.431.84

Куценко І. В.

Сумський національний аграрний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Досліджено теоретичні питання інтеграційних процесів в аграрному секторі економіки України. Проведено узагальнення дефініцій «агропромислова інтеграція», «горизонтальна інтеграція», «вертикальна інтеграція». Вказані мотиви агропромислової інтеграції. Розроблена схема взаємозв'язку видів, напрямів і форм інтеграції. Визначено нові види та напрями агропромислової інтеграції.

Ключові слова: агропромислова інтеграція, горизонтальна інтеграція, вертикальна інтеграція, конгломеративна інтеграція, мікропросторова інтеграція.

Постановка проблеми. Аграрний сектор економіки України характеризується стрімким розвитком інтеграційних процесів, які активно відбуваються в різних галузях, за участі всіх наявних організаційно-правових форм господарювання та цим самим формують підґрунтя для подальшого ефективного господарювання. Завдяки інтеграційним процесам в Україні з'явилися та успішно господарюють аграрні компанії, які характеризуються великими масштабами ведення діяльності, розвиненою виробничою та логістичною інфраструктурою, наявністю потужностей для переробки сільськогосподарської продукції тощо. До того ж на мікрорівні в аграрному секторі також відбуваються процеси інтеграції, зокрема дрібних сільськогосподарських товаровиробників з підприємствами інших сфер діяльності агропромислового комплексу, великими аграрними компаніями, що не повною мірою розглянуто в теорії інтеграційних процесів та потребує проведення подальших наукових досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Уперше теоретичні основи сільськогосподарської інтеграції та кооперації були розроблені вченими-аграрниками М. Туган-Барановським та О. Чаєновим. Вагомий внесок у розроблення теорій і практики інтеграційних процесів в агропромисловому комплексі зробили вчені-економісти: В. Андрійчук, П. Гайдуцький, В. Габор, Т. Дудар, М. Кюденська, О. Крисальний, М. Кропивко, Ю. Лупенко, П. Макаренко, М. Малік, Ю. Нестерчук, П. Саблук, В. Терещенко, І. Червен, Г. Черевко, О. Шпичак та ін. Праці цих науковців створили фундаментальну теоретичну, методологічну базу у вітчизняній науці щодо інтеграційних процесів в аграрному секторі України, що є основою для подальших досліджень у цій сфері.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас в аграрному секторі динамічно розвиваються наявні та створюються нові організаційно-правові форми господарювання, розвиваються інтеграційні процеси за різними напрямками та формами. Тому виникає потреба у проведенні подальших наукових досліджень, в узагальненні наявних та визначенні нових видів та напрямів інтеграційних процесів в аграрному секторі.

Метою статті є узагальнення дефініцій «агропромислова інтеграція», «горизонтальна інтеграція», «вертикальна інтеграція», а також визначення нових видів та напрямів агропромислової інтеграції.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі існують різні визначення категорій економічної та агропромислової інтеграції. Під економічною інтеграцією, за визначенням В. Сладкевича, розуміють рівень співробітництва між частинами організацій, який забезпечує досягнення стратегіч-

них цілей відповідно до вимог бізнес-середовища. До того ж інтеграцією вважається об'єднання кількох компаній під одним контролем з метою взаємної вигоди, зменшення конкуренції, зниження рівня витрат за рахунок скорочення накладних витрат, розширення частки ринку, поєднання технічних і фінансових ресурсів, співробітництва в галузі досліджень і розробок. При цьому під інтеграцією розуміють узгоджений розвиток і взаємне доповнення підприємств, галузей економіки, регіонів, країн із метою ефективного використання ресурсів і задоволення потреб учасників цього процесу у відповідних товарах і послугах [1, с. 173].

Економічна інтеграція має місце як на рівні національного господарства країни, так і між підприємствами, фірмами, корпораціями. Вона виявляється у поширенні та поглибленні виробничо-технічних зв'язків, спільному використанні ресурсів, об'єднанні капіталів, створенні сприятливих умов здійснення економічної діяльності, усуненні взаємних бар'єрів [1, с. 173–174].

Погляди науковців щодо змісту поняття агропромислової інтеграції приведені в табл. 1.

Отже, метою агропромислової інтеграції є поглиблення економічних зв'язків між суб'єктами господарської діяльності в аграрному секторі (зокрема, між виробниками сільськогосподарської продукції, підприємствами переробної галузі, постачальниками матеріально-технічних ресурсів, необхідних для виробництва сільськогосподарської продукції та продовольства, а також підприємствами – надавачами послуг: транспортних, складських тощо), що передбачає отримання ними економічної вигоди від спільної діяльності.

Розвиток інтеграційних процесів в умовах ринкової економіки зумовлений необхідністю підвищення рівня конкурентоспроможності та скорочення витрат виробництва. Сучасні інтеграційні процеси, що мають місце в сільському господарстві, розвиваються в умовах становлення ринкових відносин, функціонування різних форм власності на землю та майно, відносної незалежності суб'єктів господарювання від держави. Під час створення інтегрованих формувань перевага надається економічному складнику, що знаходить своє відображення у таких показниках, як прибуток, рентабельність тощо.

До мотивів агропромислової інтеграції належать [6, с. 67; 7, с. 125]:

1) забезпечення єдиного процесу виробництва, закупівлі, зберігання, переробки та реалізації продукції і тим самим створення умов для поєднання інтересів усіх учасників АПК;

2) акумуляція фінансових ресурсів для реалізації пріоритетних напрямів діяльності та великомасштабних інвестиційних проектів (що знижує ризик для вітчизняних та закордонних інвесторів);

Таблиця 1

Узагальнення дефініцій «агропромислова інтеграція»

Автор	Дефініція
В. Андрійчук	розвиток виробничих і економічних зв'язків між галузями і підприємствами агропромислового комплексу, які пов'язані між собою технологічно й об'єктивно орієнтовані на поєднання їх матеріальних інтересів у процесі виробництва і реалізації кінцевої продукції з сільськогосподарської сировини; поглиблення виробничих і економічних зв'язків між підприємствами переробної галузі, сільськогосподарськими товаровиробниками, підприємствами інших сфер агропромислового комплексу, спрямованих на досягнення більшої економічної вигоди та стабільності їхньої господарської діяльності [2, с. 656]
В. Габор	складний процес технологічного, економічного та організаційного з'єднання взаємозалежних етапів виробництва, які включають вирощування продукції, її переробку, транспортування та реалізацію споживачам [3, с. 31]
Ю. Нестерчук	цілеспрямований процес зближення інтересів, зміцнення виробничо-господарських зв'язків і відносин прямих та опосередкованих учасників агропромислового відтворювального процесу [4, с. 29]
П. Саблук	охоплює широке коло різноманітних економічних явищ та процесів зближення, пристосування, узгодження діяльності й навіть об'єднання підприємств з метою стабілізації ринкового середовища і підвищення на цій основі результатів господарювання [5, с. 181]

Джерело: складено автором на основі [2–5]

Таблиця 2

Узагальнення дефініцій «горизонтальна інтеграція»

Автор	Дефініція
В. Андрійчук	об'єднання декількох виробників одного і того самого рівня продуктової вертикалі (виробники сільськогосподарської продукції чи виробники молокопродукції або м'ясопродуктів і т.д.) відбувається на основі відносин власності; узгодження своєї виробничої діяльності товаровиробниками одного і того самого рівня продуктової вертикалі діяльності через контракти (2007 р.) [8, с. 41]
О. Бабаєв	збільшення питомої ваги окремого підприємства у масштабах галузі (зростання частки в галузевому виробництві, виробничих потужностях, на ринку продукції галузі тощо) (2007 р.) [9, с. 7]
Ю. Лопатинський	концентрація підприємств, виробництва, капіталу (2007 р.) [10]
Є. Кобець	форма внутрішньогалузевого кооперування здебільшого однотипних підприємств і виробництв, яка забезпечує поглинання спеціалізації окремих ланок єдиного технологічного ланцюга, або територіально інтегрованих процесів з метою збільшення і поліпшення якості продукції, зміцнення та стабілізації їх економічного становища, підвищення ефективності виробництва (2008 р.) [11, с. 6]
А. Кондратюк	об'єднання підприємств однієї галузі сільського господарства або промисловості, які виробляють однорідні види продукції або виконують однакові операції з її виробництва (2013 р.) [12, с. 38]
І. Мальцева	вид агропромислової інтеграції, який не передбачає взаємозв'язків між різними галузями народного господарства (2013 р.) [13, с. 57]

Джерело: складено автором на основі [8–13]

Таблиця 3

Узагальнення дефініцій «вертикальна інтеграція»

Автор	Дефініція
В. Андрійчук	об'єднання виробників, що функціонують на наступних стадіях продуктової вертикалі, здійснюється на основі єдиної (спільної) власності [2, с. 656]
Т. Гамма	сприяє скороченню витрат і зниженню залежності від поточних тимчасових змін у ринковій кон'юктурі, передбачає об'єднання сировинних, переробних і збутових напрямів діяльності в єдиному організаційно-технологічному комплексі [14]
Д. Лук'яненко	об'єднання фірм, котрі функціонують у різних виробничих циклах [15, с. 52]
Д. МакФетрідж	взаємне володіння сторін одна одною; зосередження на одному підприємстві двох або більше стадій виробництва єдиного технологічного ланцюга [16]
О. Шаманська, Г. Єкель	поєднання у собі всіх сфер агропромислового виробництва [17, с. 37].

Джерело: складено автором на основі [2; 14–17]

3) підвищення конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках;

4) створення більш сприятливих умов для застосування прогресивних технологій, техніки, впровадження новітніх наукових досягнень;

5) виникнення можливості організації виробництва на основі економічного використання всіх ресурсів;

6) досягнення скорочення управлінського апарату, забезпечення оптимального поєднання територіального та галузевого управління.

В економічній науці залежний від учасників процесів виділяють три види інтеграції: горизонтальну, вертикальну та конгломеративну. У табл. 2 узагальнені дефініції «горизонтальна інтеграція».

З огляду на вищевикладене, під горизонтальною інтеграцією розуміють об'єднання підприємств однієї галузі для спільного ведення господарської діяльності або окремих її напрямів з

метою підвищення ефективності господарювання. Таким чином, інтегруватися можуть сільськогосподарські товаровиробники різних організаційно-правових форм господарювання шляхом спільного використання технічних засобів виробництва, придбання виробничих ресурсів, реалізації виробленої продукції тощо.

Одним із видів інтеграції в аграрному секторі є вертикальна інтеграція. У табл. 3 узагальнено дефініції «вертикальна інтеграція».

Отже, під вертикальною інтеграцією розуміють об'єднання господарюючих суб'єктів різних сфер агропромислового комплексу для створення нових видів продукції та їх подальшої реалізації. В аграрному секторі до вертикально інтегрованих належать підприємства, які поєднують виробництво сільськогосподарської сировини з її переробкою. Так, під час вертикальної агропромислової інтеграції, для прикладу, виробники зерна

можуть об'єднуватися з переробними підприємствами – виробниками борошна, круп, макаронних виробів, кондитерських виробів, хлібобулочних виробів тощо.

В економічних наукових працях виділяють ще один вид інтеграції – конгломеративну. Така інтеграція передбачає об'єднання підприємств різних сфер діяльності. Це відбувається у разі наявності у компанії-інтегратора тимчасово вільних фінансових ресурсів. Такий вид інтеграції сприяє диверсифікації виробництва та підвищує реагування новоутворених об'єднань на зміни ринкового середовища. Водночас конгломеративній інтеграції притаманна складна фінансово-контролююча система обліку витрат на виробництво та реалізацію продукції. Її слабким місцем є відсутність належного досвіду у діяльності галузі. До переваг такої інтеграції належить можливість придбання ліквідних активів, що знижує фінансові ризики у майбутньому [2, с. 659; 13, с. 57; 18].

Вертикальна, горизонтальна та конгломеративна види інтеграції мають як переваги, так і недоліки. Зокрема, перевагами вертикальної інтеграції є налагодження виробничо-технологічних зв'язків, нейтралізація негативного впливу ринкових факторів (попит, пропозиція, ціна). До недоліків відносять територіальну розпороченість. Вертикальна інтеграція забезпечує кращу реалізацію управлінських рішень за рахунок наявності необхідних активів та їх ефективного використання. Горизонтальна ж інтеграція дає змогу досягнути економії через скорочення витрат за рахунок ведення масштабного та повнотехнологічного виробництва. До переваг горизонтальних інтегрованих структур відносять можливість застосування ефекту масштабу через скорочення виробничих витрат, модернізації виробництва. Однак, як правило, створюються інтегровані структури такого типу на короткостроковий тер-

мін. Безумовними перевагами горизонтальної і вертикальної інтеграцій є синергетичний ефект, якого конгломеративна інтеграція не передбачає. Натомість основною метою конгломеративної інтеграції є підвищення фінансової стійкості таких об'єднань.

Отже, агропромислову інтеграцію можна вважати еволюційним етапом та сучасним механізмом розвитку форм господарювання, який ґрунтується на максимізації прибутку й оптимізації витрат за рахунок отримання синергетичного ефекту.

Загалом науковці визначають, що інтеграція в аграрній сфері може розподілятися за напрямками діяльності на виробничу, збутову, освітню, соціальну та фінансову. При цьому виділяють повну та неповну форми інтеграції. До повної відносять акціонерну (майнову) інтеграцію, а до неповної – контрактну, кооперативну та партнерську (див. рис. 1).

При цьому горизонтальна та вертикальна інтеграції містять у собі всі визначені напрями та форми інтеграції. Конгломеративна ж інтеграція здебільшого зосереджується на фінансовому напрямі діяльності та майновій формі відносин між її учасниками. Загалом під майновою формою інтеграції розуміють розширення прав власності на дві та більше стадій виробництва та збуту продукції шляхом набуття частки одним господарюючим суб'єктом у майні другого господарюючого суб'єкта. Тобто суб'єкт-інтегратор одержує у власність частину або всі активи інтегрованих агентів [6, с. 103].

Поширеними у практичній діяльності суб'єктів аграрного сектору є контрактна та партнерська форми інтеграції. Ці форми інтеграції передбачають взаємодію самостійних організацій та/або індивідуальних підприємців за окремими господарськими договорами. При цьому зберігається їх майнова самостійність, права юридичної особи,

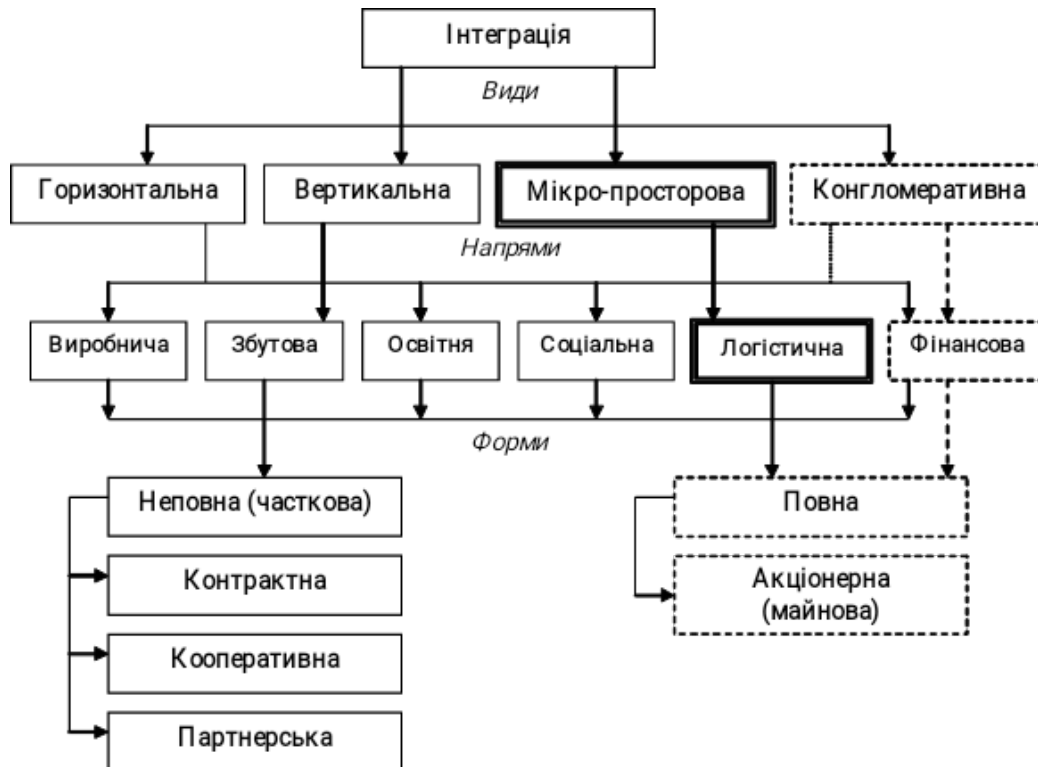

Рис. 1. Схема взаємозв'язку видів, напрямів і форм інтеграції

Джерело: розроблено автором

враховуються інтереси кожного з її учасників, а метою є підвищення конкурентоспроможності та отримання економічної вигоди [19, с. 66; 20, с. 75].

Кооперація як форма інтеграції в аграрній сфері застосовується здебільшого дрібнотоварними виробниками. Дослідження науковцями еволюційного розвитку сільського господарства зводяться до того, що це об'єднання фізичних та/або юридичних осіб для спільної господарської та іншої діяльності з метою покращення власного економічного стану [21–23]. За публікаціями П. Саблука, «кооперація та інтеграція сприятимуть підвищенню доходності всіх учасників процесу виробництва, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції, а також залучених інвестицій в аграрну сферу і відновленню потенціалу АПК» [24, с. 10].

На думку І. Брюховецького, «кооперація покликана надати товаровиробникам можливість отримувати прибутки не тільки безпосередньо від сільськогосподарського виробництва, а й від подальшого руху виробленої ними продукції, брати участь у великомасштабному бізнесі, використовувати професійних управлінців, розподіляти ризик, контролювати канали збуту своєї продукції і матеріально-технічного постачання, впливати на ціни шляхом формування великих партій продукції і застосування сучасних маркетингових методів і технологій, бути рівноправними партнерами у конкурентному ринковому середовищі» [25, с. 159–160].

При цьому науковці вважають, що великі аграрні формування, які об'єднують декілька технологічних циклів, у подальшому матимуть вплив на розвиток сільської економіки (зокрема, на створення аграрних кластерів) порівняно з кооперативними об'єднаннями. «Нарощування потенціалу виробничої сільськогосподарської кооперації в Україні повинне здійснюватися у напрямі вдосконалення її організаційно-правових форм господарювання і диверсифікації внутрішніх та міжгосподарських економічних відносин з метою поступової прогресивної трансформації виробничих сільськогосподарських кооперативних формувань у вищу їх форму – інтегрованих агропромислових структур та агропромислово-фінансових груп із залученням до кооперативного співробітництва фінансових і банківських структур (створення агропромислових кластерів)» [25, с. 167].

Підтвердженням цього є те, що сучасний розвиток вітчизняного аграрного сектору характеризується налагодженням економічних зв'язків між великими аграрними компаніями та дрібнотоварними виробниками, їх взаємною зацікавленістю у співробітництві. При цьому на окремих територіях дрібними господарствами виробляється товарна

сільськогосподарська продукція, здійснюється її первинна обробка, зберігання, переробка та реалізація з використанням обслуговуючої інфраструктури аграрних компаній. Такі тенденції поширюються в різних регіонах України та охоплюють різні сегменти аграрного сектору. Виходячи з цього, доречно визначити додаткові категорії: «мікропросторова агропромислова інтеграція» та «логістична агропромислова інтеграція» (див. рис. 1).

Таким чином, мікропросторова агропромислова інтеграція – це вид агропромислової інтеграції, який передбачає встановлення економічних зв'язків між великими аграрними компаніями з розвиненою виробничою, заготівельно-збутовою, обслуговуючою інфраструктурою та дрібними товаровиробниками щодо виробництва, обробки (переробки) та збуту окремих видів сільськогосподарської продукції з метою отримання додаткового прибутку. При цьому будуть використовуватися виробничий, збутовий, фінансовий, освітній, соціальний та логістичний напрями інтеграції.

Своєю чергою логістична агропромислова інтеграція – це напрям агропромислової інтеграції, який передбачає спільну діяльність учасників інтеграційного процесу щодо транспортування, первинної обробки (фасування), складування, зберігання і реалізації сільськогосподарської продукції та продовольства з використанням відповідної матеріально-технічної бази (логістичної інфраструктури) на договірних засадах. Логістичний напрям агропромислової інтеграції є невід'ємним елементом у ланцюгах постачання агропродукції від виробників до кінцевих споживачів.

Висновки. За результатами дослідження можна узагальнити, що агропромислова інтеграція – це поглиблення економічних зв'язків між виробниками сільськогосподарської продукції, підприємствами переробної галузі, постачальниками матеріально-технічних ресурсів, а також обслуговуючими підприємствами з метою отримання ними економічної вигоди від спільної діяльності. Основними видами інтеграції є горизонтальна, вертикальна і конгломеративна. Горизонтальна інтеграція передбачає об'єднання підприємств однієї галузі для спільної господарської діяльності з метою підвищення її ефективності; вертикальна – об'єднання господарюючих суб'єктів різних сфер агропромислового комплексу для створення нових видів продукції та їх подальшої реалізації; конгломеративна – об'єднання підприємств різних сфер економічної діяльності.

За результатами проведених досліджень пропонуємо також визначити та застосовувати категорії «мікропросторова агропромислова інтеграція» та «логістична агропромислова інтеграція».

Список використаних джерел:

1. Менеджмент: Понятійно-термінологічний словник / за ред. Г.В. Щокіна, М.Ф. Головатого, О.В. Антонюка, В.П. Сладкевича. К.: Міжрегіональна академія управління персоналом, 2007. 744 с.
2. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник / В.Г. Андрійчук. К.: КНЕУ, 2013. 779 с.
3. Габор В.С. Організаційно-економічний механізм поглиблення інтеграційних процесів в агропромисловому виробництві / В.С. Габор // Інноваційна економіка. – 2013. №7(45). С. 31–33.
4. Нестерчук Ю.О. Інтеграційні процеси в аграрно-промисловому виробництві / Ю.О. Нестерчук. – Умань: «Сочинський», 2009. 372 с.
5. Саблук П.Т. Аграрна економіка і політика в Україні: підсумки минулого та погляд у майбутнє. Науково-популярні нариси у трьох томах / П.Т. Саблук. – К.: Інститут аграрної економіки, 2001. Т. 2: Аграрна економіка в умовах демократичного державотворення. 484 с.
6. Ушвицкий М.Л. Объективная необходимость углубления интеграции в агропромышленном комплексе / М.Л. Ушвицкий // Сб. науч. тр. СевКавГТУ [Серия «Экономика»]. 2006. № 3. С. 101–107.
7. Завальнюк К.С. Теоретичні засади інтеграційних процесів в АПК / К.С. Завальнюк // Формування ринкової економіки: Збірник наукових праць. – 2015. № 33. С. 120–128.

8. Андрійчук В.Г. Капіталізація сільського господарства: стан та економічне регулювання розвитку: монографія / В.Г. Андрійчук. Ніжин: ТОВ «Вид-во «Аспект-Поліграф», 2007. 216 с.
9. Бабаев О.И. Совершенствование управления вертикально интегрированными структурами (на примере пищевой промышленности): автореф. дис. к.э.н.: спец 08.00.05 / Бабаев Олег Иосифович. М., 2007. 20 с.
10. Лопатинський Ю.М. Інституціональна трансформація аграрного сектора: автореф. дис. д.е.н.: спец. 08.00.03 / Юрій Михайлович Лопатинський. К., 2007. 36 с.
11. Кобець Є.А. Розвиток інтеграційних формувань в АПК: автореф. дис. к.е.н.: спец. 08.00.04 / Кобець Євгеній Анатолійович. – Миколаїв, 2008. 22 с.
12. Кондратюк А.П. Методичні засади здійснення процесів інтеграції агропромислового виробництва [Електронний ресурс] / А.П. Кондратюк // Технологический аудит и резервы производства. 2013. № 5(3). С. 38–40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tatrv_2013_5-3_12.
13. Мальцева И.С. Кооперация и агропромышленная интеграция : учебное пособие / И.С. Мальцева; Сыкт. лесн. ин-т. Сыктывкар : СЛИ, 2013. 88 с. URL: <http://62.182.30.44/ft/301-001246.pdf>.
14. Гамма Т.М. Вертикальна інтеграція підприємств АПК як ключовий фактор продовольчої безпеки України / Т.М. Гамма // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. 2015. № 1(2). С. 5–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pirpr_2015_1%282%29_3.
15. Лук'яненко Д.Г. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності: Навч. посіб. / Д.Г. Лук'яненко. К.: КНЕУ, 2005. 204 с.
16. McFetridge D.G. The Economics of vertical integration / D.G. McFetridge // Canadian Journal of Agricultural Economics. 1994. № 41. P. 525–531.
17. Шаманська О.І. Інтеграційні процеси як фактор розвитку сільськогосподарських підприємств / О.І. Шаманська, Г.В. Скель // Агросвіт. – 2012. № 12. С. 35–39.
18. Храмова И. Г. Вертикальная интеграция в продовольственном комплексе России / И.Г. Храмова. М., 2003. 52 с.
19. Ніценко В.С. Теоретичні засади функціонування вертикально-інтегрованих структур в агропромислому комплексі / В.С. Ніценко // Економіка АПК. 2014. № 2. С. 63–69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2014_2_10.
20. Корнева Н.О. Роль інтеграційних процесів у формуванні організаційної структури тваринницько-продуктового комплексу / Н.О. Корнева // Вісник СНАУ [Серія «Економіка та менеджмент»]. 2006. Вип. 3–4 (20–21). С. 74–77.
21. Туган-Барановский М.И. Социальные основы кооперации / М.И. Туган-Барановский. М.: Экономика, 1989. 496 с.
22. Чайанов А.В. Краткий курс кооперации / Чайанов А.В. – М.: Кооперативное издательство, 1925. 77 с.
23. Розвиток господарських формувань і організація виробництва в аграрній сфері АПК. К.: Українська академія аграрних наук. Інститут аграрної економіки, 1999. 296 с.
24. Саблук П. Т. Основні напрями розвитку високоєфективного агропро-мислового виробництва в Україні / П.Т. Саблук // Економіка АПК. 2002. № 7. С. 10.
25. Організаційно-економічні аспекти розвитку агропромислового комплексу та сільських територій: монографія / за ред. Брюховецького І.М., Жмайлова В.М., Маслака О.М. Суми: СНАУ, 2015. 322 с.

Куценко И. В.

Сумский национальный аграрный университет

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИНТЕГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В АГРАРНОМ СЕКТОРЕ ЭКОНОМИКИ

Резюме

Исследованы теоретические вопросы интеграционных процессов в аграрном секторе Украины. Проведено обобщение дефиниций «агропромышленная интеграция», «горизонтальная интеграция», «вертикальная интеграция». Указаны мотивы агропромышленной интеграции. Разработана схема взаимосвязи видов, направлений и форм интеграции. Определены новые виды и направления агропромышленной интеграции.
Ключевые слова: агропромышленная интеграция, горизонтальная интеграция, вертикальная интеграция, конгломеративная интеграция, микропространственная интеграция.

Kutsenko I. V.

Sumy National Agrarian University

THEORETICAL FOUNDATIONS OF INTEGRATION PROCESSES IN THE AGRARIAN SECTOR OF ECONOMICS

Summary

Theoretical issues of integration processes in the agricultural sector of Ukraine are investigated in this article. A generalization of the definitions "agro-industrial integration", "horizontal integration", "vertical integration". The motives of agro-industrial integration are mentioned. The scheme of interrelation of kinds, directions and forms of integration is developed. New types and directions of agro-industrial integration are defined.

Key words: agro-industrial integration, horizontal integration, vertical integration, conglomerate integration, micro-spatial integration.